

Natalija Mihelčič, Osnovna šola Stopiče

RAZUMETI ZGODOVINO – muzejsko delo pri pouku zgodovine

UVOD

Prispevek predstavlja učenčevo delo v muzeju, kjer so zgodovinski podatki dobili »živo« podobo. Muzejsko delo je bilo izvedeno ob dnevu dejavnosti na Kobariškem in zasnovano na podlagi spoznavanja in izkustva zgodovinskih dogodkov na terenu. Učenci oddelkov 9. razreda so spoznavali zgodovinske dogodke na Kobariškem z vodenim ogledom kobariškega muzeja, kostnice in mlekarne/sirarne.

Muzejsko delo je vključevalo reševanje po težavnosti različnih nalog, ki so zajemale različne taksonomske stopnje. Poleg preprostejših nalog, ki so od učencev zahtevale priklic podatkov, njihovo razumevanje in uporabo, so reševali tudi naloge, vezane na analizo in sintezo pridobljenega znanja. Ključno vlogo je imel avdiovizualni vidik, ki je izboljšal usvajanje podatkov.

Po končanem muzejskem delu so izpolnili anketni vprašalnik, ki se je navezoval na izvedbo in organizacijo. Odgovori učencev so pokazali njihovo veliko zadovoljstvo, rezultate pa smo uporabili pri oceni uspešnosti pri sodelovanju s starši.

Zbiranje, obdelava in interpretacija podatkov so izboljšali pedagoški proces. To se je pokazalo pri uspešnem reševanju pisnih nalog in ustnem ocenjevanju znanja. Kot primer slednjega navajam nalogo, ki se je navezovala na potek soških bitk. Učenci so na podlagi vodičeve razlage in z reliefnim prikazom terena bitk uspešno in hitreje usvojili zastavljene učne cilje, kot bi jih usvojili pri klasičnem didaktičnem pristopu.

Mnogokrat poučevanje zgodovinske tematike poteka frontalno. Tvrstna učna ura sicer ponuja učencu veliko informacij in podatkov, pri tem pa ne spodbuja njegove aktivnosti med poukom, kot je to značilno za neklasične učne pristope. Posodobljeni učni načrti za zgodovino podajajo množico zamisli in osnutkov za terensko in muzejsko delo (tudi za medpredmetno povezovanje) zgodovine s preostalimi osnovnošolskimi predmeti, obenem pa nudijo dovolj možnosti za različno izvedbo poljubne zgodovinske tematike. Vključevanje muzejskega dela v pouk zgodovine je v (nekaterih) šolah postala že ustaljena praksa, vsakdanjik življenja učiteljev. Muzejsko delo, ki ga danes izvaja večina učiteljev, predvsem v okviru dnevov dejavnosti, je dobrodošla oblika poučevanja in nad njim so posebno navdušeni učenci, ki v muzejskem delu vidijo priložnost in možnost drugačnega pouka, kot so ga vajeni v učilnici. Tvrstno delo odpira številna vprašanja in ponuja različne metode in pristope, njegov temeljni cilj pa ostaja enak, usvojitev učnih vsebin na lažje dostopen in fleksibilen način, na podlagi vizualnega in izkustvenega doživljanja. Učilnica kot učni prostor se pri terenskem in muzejskem delu prestavi v živi svet. Postane prizorišče multifunkcionalnega in vsestranskega dogajanja, ki se kaže v več segmentih. Pri izvajanju šolskega dela je včasih prevladovalo stereotipno mišljenje, da je terensko delo značilno (samo) za naravoslovne predmete, danes pa je izvedba terenskega dela postala domena tudi drugih šolskih predmetov, čeprav v drugačni obliki. Zanimivo je dejstvo, da terensko delo v povezavi z muzejem ponuja drugačne možnosti za potek obravnave učnih vsebin, obenem pa učenca postavlja v središče dogajanja na terenu, lahko ga postavi tudi v drugo časovno obdobje. Prostor in njegova okolica postaneta osrednji prostor za krepitev učenčevega samostojnega učenja in dela, hkrati pa mu omenjeni pristop bogati njegove »šolske« izkušnje v pokrajini. Pri tem je treba poudariti, da takšno delo ne pomeni učenja učne vsebine samo enega šolskega predmeta, temveč je splet več učnih vsebin različnih šolskih predmetov.

Sočasno usvajanje več različnih vsebin poznamo kot medpredmetno povezovanje, njegova uporaba pri muzejskem delu pa je zagotovo nepogrešljiva.

NAČRTOVANJE MUZEJSKEGA DELA IN NJEGOVA IZVEDBA

Sodobni pristopi poučevanja narekujejo uporabo različnih metod in tehnik, ki naj bi omogočile boljšo pretočnost informacij in podatkov pri učnih vsebinah, hkrati pa učence motivirale za učno delo. Zagotovo drži trditev, da muzejsko delo za učenca pomeni nekaj povsem »novega in neklasičnega« in mu ponuja drugačen pogled na usvajanje učne tematike. Raznovrstnost, ki se pojavi pri tem, je odlična spremljevalka muzejskega učnega procesa, podprtega z obilico osebnih in neosebnih elementov, ki jih v muzejsko delo vnese sam učitelj kot organizator, na sooblikovanje učnega procesa pa vplivajo (ne)posredno tudi drugi, nešolski dejavniki, kot so kulturne ustanove in posamezniki, končno tudi sama pokrajina. Pomembno vlogo pri oblikovanju in izvajanju muzejskega dela ima muzej, saj s svojim drugačnim načinom prikazovanja dogodkov in dogajanja dopolnjuje učenčevo znanje o zgodovinskih dogodkih. Seveda moramo upoštevati, da se učitelj popolnoma sam odloči za vključitev kulturne ustanove v izvajanje šolskega/učnega dela. T. i. multifunkcionalnost terenskega dela, v katero lahko uvrstimo tudi muzejsko delo, se kaže ne samo v poučevanju na »odprtem« prostoru, temveč tudi v učenčevem opazovanju pokrajine, dojemanju in razumevanju vzrokov in posledic, v celostni medpredmetni povezavi učnih vsebin in sovplivanju različnih dejavnikov na posamezne elemente v pokrajini, spoznavanju raznih pogledov na vsebino, pri tem pa se krepijo različne učenčeve sposobnosti.

Muzejsko delo kot eden izmed načinov poučevanja v pokrajini je postalo dober primer učne prakse, prenesene v »življenski« prostor. Zgodovina tako postaja »bližja« in »dostopnejša« učencem.

Na Osnovni šoli Stopiče sta terensko in muzejsko delo sestavni del pedagoškega procesa, pogosto izvedenega ob dnevih dejavnosti. Tako je bilo pri pouku zgodovine v 9. razredu izvedeno terensko in muzejsko delo na temo prve svetovne vojne na Slovenskem s poudarkom na vojaškem dogajanju na soški fronti. Lokacija terenskega dela je bila kobariška pokrajina, muzejsko delo pa je potekalo v Kobariškem muzeju. Po ogledu muzeja je sledil ogled kostnice ter sirarne/mlekarne Planika, ki je s svojo nadvse zanimivo predstavitvijo mlekarškega muzeja in demonstracijo priprave masla navdušila devetošolce.

Izvedba dela je potekala v več fazah, ki so zajemale tako učiteljevo kot učenčevo pripravo. Slednja je slonela na obravnavi učne snovi, pri njeni obravnavi pa je bila sočasno izvedena tudi seznanitev učencev s potekom dela in njihovimi učnimi obveznostmi na terenu. Priprava učitelja je bila nekoliko kompleksnejša. Okvirni načrt in priprava sta temeljila na temeljiti preučitvi pokrajine, zbiranju informacij o muzejski in turistični ponudbi kraja in vzpostavitvi stikov s ustanovama, vključevala pa je tudi pripravo delovnega gradiva in učnih listov za učence. Omenjeni načrt je vključeval tudi organizacijsko plat izvedenega terenskega dela v obsegu petih do šestih ur aktivne dejavnosti učencev. Muzejsko delo je bilo predvideno kot ponovitev že obravnavane zgodovinske učne vsebine o prvi svetovni vojni, poglobitev nekaterih vsebin, vezanih na vojno in soško fronto, ter spoznavanje in usvajanje novih znanj. Načrtno zasnovano muzejsko delo je deloma vključevalo tudi medpredmetno povezovanje. To se je pokazalo pri vključevanju manj obsežnih in kratkih vsebin s področja geografije, naravoslovja in tudi gospodinjstva.

V fazi priprave muzejskega dela pri pouku zgodovine je bilo treba pripraviti in uskladiti vsebino dela s cilji učnega predmeta. Opredelitev učnih ciljev za predmetno področje je zajemala temeljne cilje, ki opredeljujejo, da učenci spoznajo razloge za vzpostavitev soške fronte v alpskem visokogorju, potek in intenzivnost soških bitk, življenje vojakov na fronti in prebivalcev v zaledju, oskrbo s prehrano in opremo, zdravniško oskrbo, pomen »čudeža pri Kobaridu« leta 1917 ter pomen kulturne dediščine na lokalnem in državnem nivoju. Dopolnilna dejavnost je bil obisk sirarne/mlekarne, kjer so se učenci podrobneje seznanili z izdelovanjem mlečnih izdelkov, se sami preizkusili v pridelovanju masla in spoznali po-

membnost mlekarne za Kobarid in Kobariško, pa tudi za Slovenijo in tujino. Nova znanja, pridobljena v muzeju, so bila nadgradnja že obravnavane zgodovinske tematike, medtem ko je obisk kostnice in mlekarne učencem zagotovil sveženj novih znanj, ki so bila slabše poznana, nekaterim tudi neznana.

OD SOŠKE BITKE V »MINIATURNI« PREDSTAVITVI DO PROSTRANSTEV KOBARIŠKIH PLANIN

Po temeljiti tehnični in organizacijski pripravi, pregledu literature in virov, strokovni zamisli o poteku muzejskega dela ter časovni razporeditvi dela se je delo začelo po nekajurni poti z Dolenjske z dopoldanskim prihodom v Kobarid. Prva faza dela se je začela z ogledom muzejskih zbirk v Kobariškem muzeju. Učenci so si pod vodstvom vodiča v 13 razstavnih prostorih ogledali celotno zbirko stalne razstave muzeja. Pot v leto 1915, v čas vzpostavitve soške fronte, jih je vodila v t. i. »Krnsko sobo«. V njej je prikazan kratek časovni pregled dogodkov na celotnem območju obrambne linije v alpskem visokogorju. Predstavljeni so začetki vojaškega bojevanja in dogodki do sklepnih vojaških operacij ob Soči. Osrednji eksponat je maketa Krnskega pogorja z Batognico, kjer je vsakodnevno in večurno vojskovanje povzročilo prelivanje krvi vojakov, ki so bili poslani na bojno črto. Eden izmed italijanskih vojakov, Virgilio Bonamore, vpet v metež silovitih napadov, je 26. julija 1915 v svoj dnevnik zapisal: »Ob sedmih se odpravimo na pohod proti skrajnemu grebenu Krna, ki ga sedaj naši, zato ker je prepojen s krvjo, imenujejo Monte Rosso.«¹ Osebni zapis vojaka je na učencih pustil poseben pečat grozovitih tegob številnih vojakov, poslanih v središče ognjevitih spopadov. Nazoren prikaz poteka vojaških spopadov in maketa Krnskega pogorja z označenimi vojaškimi potmi slovenskih in italijanskih vojakov sta pripomogla k boljši predstavitvi težkih naravnih pogojev na fronti.

Nadaljnja »muzejska« pot po sledovih slovenske vojne zgodovine v začetku 20. stoletja je vodila v »Belo sobo«, v kateri so s številnimi fotografijami, razstavljenimi predmeti in odlomki iz dnevnika italijanskega vojaka prikazani boji in trpljenje mnogih vojakov, ki so 2000 metrov visoko doživljali grozote prve svetovne vojne. Prikaz fotografskega in drugega gradiva je slikovito in zelo nazorno pokazal, kakšno je bilo življenje vojakov v najhujših trenutkih bojev, številni razstavnih predmeti pa so potešili radovednost devetošolcev po zgodbah, ki so se odvijale za soško fronto. Sledil je ogled »Sobe zaledja«, kjer je na kratko predstavljeno dogajanje v bližnjih in nekoliko bolj oddaljenih naseljih. Tu je kopica razstavnih predmetov, od zdravstvenih pripomočkov in predstavitve uporabe alkohola kot analgetika za blaženje bolečin pri operacijah do kopanja v hladni reki Soči. Predstavljeni so tudi različni načini oskrbe z živilskimi, tehničnimi in drugimi pripomočki, učence pa je prav tako pritegnil podrobnejši opis življenja vojakov in civilnega prebivalstva. Številna vprašanja učencev so kazala na povečano zanimanje za tovrstno socialno-vojaško zgodovino. O grozotah, nečloveškem trpljenju in življenju neposredno na soški fronti priča t. i. »Črna soba«, v kateri so osebne izpovedi vojakov, napisi na vratih zapora, številni portreti alpinov, krnsko kamenje in druge muzealije. Sledil je ogled muzealij, zemljevidov in napisov ter multimedijske projekcije. Učence je pritegnil relief Zgornjega Posočja s prikazi odločilne bitke, opisom razmer v noči na odločilno bitko za Kobarid. Relief z natančnimi zaznamki poti italijanske in avstro-ogrske vojske kaže na kompleksno in dobro načrtovano vojaško akcijo in organizacijo obeh vojskujočih se taborov, hkrati pa je izjemno vizualno predstavljen potek bitke za Kobarid, znane kot »čudež pri Kobaridu«, ki učencem olajša predstavo o časovnem in organizacijskem poteku ter prispeva k boljšemu razumevanju dogajanja na soški fronti. Posebno zanimiva je maketa kaverne, ki kaže, v kako težkih razmerah so bivali vojaki. Soba s kaverno je s pomočjo avdiovizualnih učinkov približala težke življenjske trenutke vojakov na soški fronti, posebno pa se je učencev dotaknilo pismo neznanega vojaka svojemu očetu: »Dragi oče! /.../ Nisem več na Krasu. Kot sem že pisal mami, sem bil v zaledju fronte ob spodnji Soči. Le za kratek čas desetih dni. Sedaj sem že skoraj mesec dni v Zgornjem Posočju, na tistem znanem višavju, ki smo ga med zadnjo ofenzivo osvojili. V borbah se je naša brigada dobro obnesla ...«² Izsek pripovedi vojaka z

¹ Napis je vzet iz dnevnika italijanskega vojaka, razstavljenega na razstavi (URL://<http://www.kobariski-muzej.si/slo/razstave.html>, (dostop: 8. 3. 2012).

² URL://<http://www.kobariski-muzej.si/slo/razstave.html>, (dostop: 10. 8. 2012).

zvočnim ozadjem ponarodele furlanske pesmi »Stellutis alpinis« je učencem omogočil, da so se vživali v vlogo vojakov, in jih spodbudil k razmišljanju o človeških stiskah na obeh straneh bojne črte. Obisk Kobariškega muzeja se je končal z ogledom kratke multimedijske projekcije, ki pripoveduje o sklepnih bojih ob Soči.

Ogledu Kobariškega muzeja, kjer so učenci dobili tudi promocijsko gradivo, je sledil obisk lokalne sirarne/mlekarne Planika, ki se ponaša z večstoletno tradicijo posoškega sirarstva. V podjetju je tudi Muzej sirarstva s stalno zgodovinsko-etnološko razstavno zbirko Od planine do Planike. V njem so si učenci ogledali razstavne panoje in multimedijsko projekcijo o dediščini planinskega pašništva in razvoju sirarstva, na temelju katere je nastala današnja mlekarina. Osrednji del zbirke predstavlja planinski stan, ki je še danes značilen na kobariških planinah, z vso potrebno opremo za predelavo mleka v sir. Učenci so se tudi preizkusili v izdelavi mlečnih izdelkov.

Ogledu mlekarne in sirarne Planika je sledil še ogled italijanske kostnice na Gradiču nad Kobaridom. Tišina in mir v neposredni bližini kostnice sta spominjala na grozote prve svetovne vojne ter življenje na tamkajšnjem ozemlju v začetku 20. stoletja. Številna imena Italijanov, katerih posmrtni ostanki so bili prineseni z okoliških pokopališč, so devetošolcem dokazala, da je vojna sama po sebi grozota velikih razsežnosti. Po ogledu kostnice so učenci ob panoramskem pogledu na Kobarid in njegovo bližnjo okolico reševali naloge, ki so se navezovala na naravno- in družbenogeografske značilnosti obiskanega kraja.

REZULTATI MUZEJSKEGA DELA

Muzejsko delo, izvedeno na Kobariškem, se je izkazalo kot smiselno, dobrodošlo in tudi uporabno. Smiselnost gre pripisati dejstvu, da se je obisk Kobariškega tematsko povezoval s cilji učnega načrta za zgodovino v 9. razredu in ponudil več kot samo nekласično obliko poučevanja in učenja. Omogočil je večjo uporabnost znanja od tiste, ki bi jo učenci pridobili s tradicionalnimi učnimi metodami v razredu. Gre predvsem za to, da so učenci na podlagi tako usvojenega znanja bolje razumeli tako dogodke v času soške fronte kot tudi današnje procese in razvoj v pokrajini.

Pri izvedbi muzejskega dela sem se osredotočila na učne cilje, zapisane v učnem načrtu za zgodovino za 9. razred osnovne šole, obenem pa sem učni sklop želela nekoliko razširiti oziroma poglobiti, in sicer s poudarkom na podrobnem opisu in prikazu vojaških in nevojaških dogodkov iz zgodovine 20. stoletja na Slovenskem. Del učnih ciljev je vključeval tudi splošne in operativne cilje geografije. Šlo je predvsem za hkratno izvajanje geografskih metod terenskega dela, v sklopu katerega so učenci uporabili znanje iz orientacije ter metodo opazovanja pokrajine in dejavnikov v njej. Izvajanje tako zgodovinskih kot geografskih metod dela na terenu je prispevalo k boljšemu razumevanju dogodkov pred skoraj sto leti. To je pomenilo, da so učenci na podlagi nekaterih geografskih znanj razumeli razmere v času prve svetovne vojne. Podrobnejša analiza delovnih listov, ki so jih reševali na terenu, je pokazala na izboljšanje znanja o zgodovinski tematiki, prav tako pa tudi geografskih veščin in že usvojenega geografskega znanja.

Muzejsko delo, katerega osrednji del je poleg orientacije in opazovanja pokrajine vključeval obisk obeh muzejev in kostnice, je pokazalo na krepitev učenčevih sposobnosti, tudi tistih, ki jih je treba stalno razvijati in krepiti. Gre za krepitev in razvoj učenčevih motoričnih in kognitivnih sposobnosti, za katere se je izkazalo, da se najbolje izrazijo na terenu, tj. zunaj razreda.

Med izvajanjem muzejskega dela so morali učenci sproti reševati delovne liste z različnimi tipi nalog, navezujoč se na muzejsko delo in interdisciplinarni pristop. Terensko delo z muzejskim delom je razdeljeno na dve etapi, in sicer muzejsko delo z nalogami iz zgodovinske učne teme in terensko delo z geografskimi nalogami, v sklopu katerih so morali učenci uporabiti geografske metode dela. Prve so se predvsem navezovala na delo v muzeju, medtem ko je geografsko terensko delo potekalo na prostem, v neposredni bližini italijanske kostnice. Delovni list z zgodovinskimi nalogami je bil sestavljen na podlagi že znanih zgodovinskih dejstev, večina nalog pa se je navezovala na dejavnosti muzejskega

dela in na samo pokrajino. Pri tem je treba poudariti, da so bile naloge osnovnega tipa sestavljene na podlagi dejstev o obravnavani zgodovinski tematiki, obenem pa so bile strukturirane tako, da so učenci iskali odgovore na zastavljena vprašanja na terenu – v muzeju in pokrajini. Tretjina zastavljenih nalog je bila odprtega tipa. Zaporedje in težavnost nalog na delovnem listu sta bila določena naključno, lažje naloge prvega sklopa pa so bile postavljene v ospredje in so zahtevale samo priklic (že znanih) podatkov. Primeri nalog nižjih taksonomskih stopenj, ki so od učencev zahtevale poznavanje zgodovinskih dejstev, interpretacijo splošno znanega in naučenega:

1. *Naštej, katere vrste orožja so uporabljali vojaki v prvi svetovni vojni.*
2. *Na kratko opiši življenje vojakov na soški fronti in navedi, kdaj se je ta začela.*
3. *Izberi najstarejši predmet, ki ga hrani muzej, in ga nariši.*
4. *S pomočjo makete z reliefom in prikazom poteka bojev na soški fronti ugotovi, katera vojska je imela večje težave pri premagovanju reliefnih ovir, in navedi razloge, zakaj je bila oskrba s prehrano motena.*
5. *Zakaj so se slovenski vojaki znašli v bitkah na soški fronti idr.?*

Vprašanja enakih (nižjih) taksonomskih stopenj so sledila tudi pri terenskem delu v povezavi z opazovanjem in orientacijo v prostoru. Primeri tovrstnih nalog so se npr. navezali na gradivo, ki so ga učenci prejeli ob vstopu v Kobariški muzej. Tako so dobili izvod (turistično-izletniške) karte, ki jim je pomagala pri reševanju geografskih nalog. Orientacija in opazovanje pokrajine sta se začela na Gradiču, razgledni točki v neposredni bližini italijanske kostnice, saj ta lokacija nudi odličen pogled na Kobarid in njegovo okolico. Geografske naloge so se navezovalle samo na dejavnosti na terenu in so bile prav tako strukturirane glede na različne taksonomske stopnje.

Večje težave so bile pri reševanju taksonomsko zahtevnejših nalog. Te so zaradi zahteve po globljem razmisleku zahtevale višje miselne operacije, med katerimi je bilo najbolj zastopano vzročno-posledično razmišljanje učenca. Primeri tovrstnih nalog so:

1. *Primerjaj vojaško dogajanje v Posočju v obdobju prve svetovne vojne in francosko-habsburške vojne leta 1797.*
2. *S primeri dokaži, da je v Posočju potekala obrambna linija v prvi svetovni vojni ter da je Posočje postalo teren premikajoče se Napoleonove vojske v 18. stoletju.*

Reševanje in iskanje (pravilnih) rešitev je za učence predstavljalo pravi izziv, ki so ga uspešno premagali in se izkazali za prave »male raziskovalce«.

Učni sistem je naravnano tako, da je pogosta uporaba muzejskega dela (skoraj) nemogoča, prepogosto izvajanje pa bi postalo za učence (pre)obremenujoče.

Muzejsko delo na Kobariškem je izpolnilo svoj namen in bilo uspešno izvedeno. Zastavljeni cilji dela so potrdili, da se tovrstno delo pri pouku zgodovine zelo dobro obnese, še posebej ko so učenci soočeni z obilico (ne)predstavljenih zgodovinskih dogodkov in procesov, ki predstavlja pravi »training pomnjenja«. Ogled muzejskih zbirk dokazuje, da še tako veliko količino zgodovinskih podatkov/dejstev učenci lažje hitreje usvojijo kot v primeru, ko o njih govorijo le v učilnici.

Dober kazalnik uspešnosti muzejskega dela je podatek o dobrih rezultatih učencev ob izvedenem dnevu dejavnosti na Kobariškem. Anketni vprašalnik je vključeval nekaj kratkih vprašanj o izvedbi in organizaciji dneva dejavnosti, omogočil pa je tudi, da so učenci podali predloge za izboljšave. Rezultati so pokazali, da so bili učenci z izvedbo in organizacijo dneva več kot zadovoljni, kar je potrdilo 97 % vprašanih, medtem ko je manjšina kot pomanjkljivost izpostavila predolgo vožnjo. Tudi vprašanje glede muzejskega dela je pokazalo, da so bili nad njim navdušeni. To je potrdila analiza, ki je pokazala, da učenci v prihodnje želijo nadaljevati z delom v pokrajini, nekateri so celo izrazili željo, da bi takšno delo opravljali pogosteje.

IZBRANA VPRAŠANJA OZ. NALOGE DELOVNEGA LISTA (ZGODOVINSKI DEL)

1. Ogledal/-a si si razstavne eksponate. Naštej, katere vrste orožja so uporabljali vojaki v prvi svetovni vojni.

---

2. Na kratko opiši življenje vojakov na soški fronti in navedi, kdaj se je ta začela.

---

3. Izberi najstarejši predmet, ki ga hrani muzej, in ga nariši.

4. S pomočjo makete z reliefom in prikazom poteka bojev na soški fronti ugotovi, katera vojska je imela večje težave pri premagovanju reliefnih ovir, in navedi razloge, zakaj je bila oskrba s prehrano motena.

---

5. Zakaj so se slovenski vojaki znašli v bitkah na soški fronti?

---

6. Primerjaj vojaško dogajanje v Posočju v obdobju prve svetovne vojne in francosko-habsburške vojne leta 1797.

---

7. S primeri dokaži, da je v Posočju potekala obrambna linija v prvi svetovni vojni ter da je Posočje postalo teren premikajoče se Napoleonove vojske v 18. stoletju.

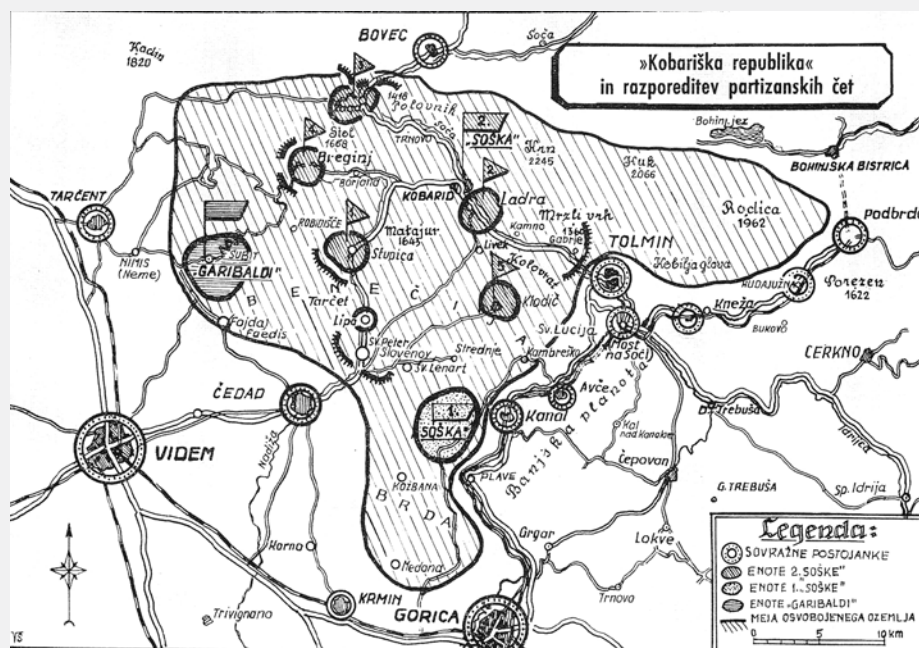
---

8. Na sliki je pomemben general srbskega rodu, ki se je izkazal na soški fronti. Zapiši njegovo ime.

(http://sl.wikipedia.org/wiki/Svetozar_Borojevi%C4%87_von_Bojna (dostop: 24. 4. 2013)).

9. Na spodnjem zemljevidu je prikazan obseg Kobariske republike iz časov druge svetovne vojne. Zavzemala je Bovško, Nadiško, Kobarško dolino ter velik del Beneške republike do Čedad in Goriških Brd. Omenjena območja z različnimi barvami pobarvaj na spodnji karti.

(Vir: Arhiv Kobariskega muzeja.)

SKLEP

Danes muzejsko delo postaja vse bolj pogosta oblika učnega procesa. Na podlagi preizkušenega učnega dela lahko trdim, da muzejsko delo ponuja pestrejšje in lažje usvajanje nekaterih znanj, posebno v primerih, ko je učna snov pri pouku v razredu učencem težko razumljiva. Muzejsko delo pomeni dobro popotnico v učenčevem izkustvenem učenju, hkrati pa je tudi sestavni del pridobivanja znanja na podlagi vseživljenjskega učenja. Edina večja pomanjkljivosti takega dela je, da se zaradi svoje narave ne more izvajati vsakodnevno, zahteva pa tudi veliko priprave za izvedbo.

VIRI

- URL://<http://www.kobariski-muzej.si/slo/razstave.html> (dostop: 8. 3. 2012).
 URL://<http://www.kobariski-muzej.si/slo/razstave.html> (dostop: 10. 8. 2012).
 URL://<http://www.kmetija.si/Novica/dalec-od-oci-dalec-od-srca> (dostop: 8. 3. 2012).
 URL://<http://www.google.com/imgres?um=1&hl=sl&tbo=d&biw=1280&bih=639&tbm=isch&tbid=YuV7D4akkVMPHM:&imgrefurl=http://primorski-panterji.info> (dostop: 24. 11. 2012).
 URL://<http://www.google.com/imgres?um=1&hl=sl&sa=N&tbo> (dostop: 24. 10. 2011).

POVZETEK

Muzejsko delo, eno izmed sodobnih didaktičnih pristopov, ki postaja v šolah vse bolj zaželeno. Medpredmetna povezava zgodovine in geografije v povezavi z izkustvenim učenjem je bila tako učencem kot tudi učiteljem velik izziv. Praksa kaže, da tovrstne povezave zagotavljajo pestrejši in živahnejši pouk, hkrati pa preženejo togost klasičnih oblik poučevanja, poglobijo znanje in širijo obzorja posameznika.

Ciljni in vsebinski zasnovi zgodovine in geografije imata veliko skupnega, zato povezava vsebin obeh predmetov na terenu omogoča izvedbo kompleksnejših oblik pouka, ki motivirajo ne le učence, temveč tudi marsikaterega učitelja.